

УДК: 93: 94 (460) "1923/1930"

Олена Скопова

ІСТОРИОГРАФІЯ ДИКТАТУРИ ПРИМО ДЕ РІВЕРИ В ІСПАНІЇ (1923–1930 РР.)

В статті аналізується радянська та зарубіжна історична література про режим генерала М. Прімо де Рівери в Іспанії упродовж 1923–1930 рр.

Ключові слова: Іспанія, історіографія, Прімо де Рівера, диктатура, авторитарний режим.

Політична поляризація та радикалізація європейських суспільств, спричинена результатами Першої світової війни, спровокували загальноєвропейську суспільно-політичну та економічну кризу, яка супроводжувалась руйнацією ліберально-консервативних режимів у Європі та їх заміною різними формами авторитарного правління. Військово-монархічна диктатура Прімо де Рівери в Іспанії посідає особливе місце серед недемократичних режимів у Європі ХХ ст. Її встановлення відбулось в руслі виникнення авторитарних ідеологій та утвердження диктаторських режимів в Європі: "санації" в Польщі, хортизму в Угорщині, фашизму в Італії, диктатури Салазара в Португалії, королівських диктатур в Румунії, Болгарії, Албанії [1–2].

Наукова проблематика самоідентифікації авторитаризму, компаративний аналіз спорідненості його із тоталітаризмом давно вивчаються світовою історичною та політичною літературою. Разом з тим авторитарна диктатура Прімо де Рівери за своєю тривалістю та значущістю у контексті майбутнього Іспанії залишається недостатньо вивченою у вітчизняній іспаністиці та досить дебатованою в зарубіжній історіографії.

Метою цієї статті є аналіз радянсько-російської і зарубіжної історіографії щодо типологічної ідентифікації суті режиму Прімо де Рівери в Іспанії.

Радянська іспаністика започаткована громадянською війною в Іспанії 1936–1939 рр. Водночас вивчення цієї проблематики вимагало ретроспективного погляду на історичні реалії в Іспанії, які спричинили кризу парламентського режиму та встановлення військово-монархічної диктатури. Радянським дослідженням, автори яких аналізували сутність режиму Прімо де Рівери, притаманна ідеологічна упередженість в оцінках та інтерпретації. Вчені радянської доби у своїх наукових поглядах виходили із тодішньої обов'язкової загальноприйнятої методологічної марксистсько-ленінської концепції.

Добір і достовірність наведених ними фактів, відтворення повноти історичних реалій, ступінь об'єктивного аналізу та аргументованість висновків впливали із заданого офіційною ідеологією розуміння подій 1923–1930 рр. як фашистської військово-монархічної диктатури. Відповідно до цього детермінували свої відповідні підходи та оцінки цього явища в історії Іспанії. Крім того, історичні праці радянської доби мали переважно описовий характер. У той же час радянські іспаністи С. Пожарська, І. Майський, Х. Гарсія, Х. Марія Галан, Л. Пономарьова здійснили значну роботу зі збору й аналізу конкретно-історичного, документального й статистичного матеріалів [3–8].

Радянські науковці основними причинами встановлення диктатури в Іспанії у 1923 р. називали такі чинники, як поступ робітничого руху, марокканську проблему і ріст регіональних націоналізмів. Так, на думку Хосе Гарсія, автора першого систематизованого дослідження про прімодеверистську диктатуру, саме це призвело до того, що король, крупна буржуазія, поміщики, церковна ієрархія та військові "наважились на встановлення диктатури", вбачаючи в ній єдиний вихід з кризи [5, с. 100–101].

Безпосереднім поштовхом до вересневого перевороту невеликого кола офіцерів на чолі із Прімо де Ріверою стало розслідування парламентською комісією причин поразки іспанських військ під Аннуалом у 1921 р., в ході якого з'ясувалась причетність короля та верховного командування армії до цієї трагедії, в результаті якої, за версією Хосе Гарсія, загинуло 15 тисяч осіб [6, с. 86]. Прагнучи уникнути відповідальності було вирішено здійснити переворот та встановити диктатуру [4, с. 25–26; 6, с. 91–92; 7, с. 60].

Радянські історики одноставні у твердженні, що режим М. Прімо де Рівери в Іспанії являв собою військово-монархічну диктатуру з елементами фашизму. На їх думку, фашистську сутність режиму підтверджує спроба побудови корпоративної системи, репресії, формування вертикальних профспілок, створення єдиної "фашистської" партії, дипломатичні візити до фашистської Італії, у ході яких Муссоліні оголосив Прімо де Ріверу "главою іспанського фашизму і творцем Іспанії", а генерал у відповідь пообіцяв слідувати прикладу італійського дуче, назвавши його своїм учителем [4, с. 43; 6, с. 121].

Такий підхід сьогодні видається спрощеним, адже будь-яке історичне явище не можна розглядати ізольовано, виокремивши його з загального історичного контексту. Диктатура Прімо де Рівери – явище досить складне та своєрідне в історії Іспанії і його причини слід шукати в глибині

віків. Насамперед варто наголосити на виключній ролі національного підґрунтя у формуванні і становленні диктатури в Іспанії. Першою з радянських дослідників звернула на це увагу П. Пожарська, назвавши однією із причин утвердження диктатури в Іспанії авторитарну тенденцію, яку вона віднесла до основних складових всього "історично обумовленого комплексу іспанської політичної культури" [1, с. 49].

Цікавим є той факт, що ще у 1931 р. Л. Троцький, на протигагу радянському офіціозу, писав: "Диктатура Прімо де Рівери була не фашистською, а типово іспанською диктатурою військової кліки" [9]. Він вважав, що в Іспанії були міцними позиції "політизованого офіцерства", а оскільки в країні існували партикуляризм та сепаратизм, то лише армія являла собою єдину централізуючу силу. Вже в 1933 р. Л. Троцький додав, що режим Прімо де Рівери був далеким від фашизму. Однак, на його думку, він мав спільне з фашизмом, оскільки виник в результаті банкрутства парламетської системи, що однак не завадило прімодеверистському режиму за певних обставин поступитись місцм демократичному парламентаризму [10].

Ідеологічні межі, у яких перебувала радянська історіографія, не дозволили науковцям з'ясувати об'єктивну сутність режиму Прімо де Рівери, неупереджено проаналізувати дійсність минулих століть та її вплив на перебіг соціально-економічних та політичних процесів в Іспанії.

При наявності сталого інтересу до проблем іспанської історії проблема ідентифікації режиму Прімо де Рівери в Іспанії залишається недостатньо розробленою як в українській, так і в сучасній російській історіографії, знайшовши висвітлення в працях загального та біографічного характеру [12–14].

Українська іспаністика лише робить перші кроки на шляху об'єктивного її дослідження та звільнення від шаблонів й ідеологічних кліше. У цьому аспекті варто виділити статтю О. Іваницької "Типологія та особливості диктатури генерала М. Прімо де Рівери в Іспанії (1923–1930 рр.) у контексті європейських тоталітарно-авторитарних систем", у якій дослідниця ідентифікує режим Прімо де Рівери як авторитарний, спростовуючи радянську парадигму фашистської сутності режиму [15].

Сучасні російські дослідники також схильні кваліфікувати режим Прімо де Рівери як авторитарний. Так, на думку П. Тулаєва, іспанська аристократія пішла на встановлення у 1923 р. "поміркованої авторитарної військової диктатури", щоб уникнути "крайніх форм демократизму" в умовах посилення буржуазних партій і зупинити ріст робітничого та анархо-синдикалістського руху. Автор визнає, що режим був далеким від тоталітаризму і виконував швидше роль превентивного перевороту з метою захисту державної безпеки [11, с. 10–11]. Аналогічної думки дотримується й авторський колектив монографії "Політична історія Іспанії" [12, с. 34].

Практично кожен із авторитетних західних іспаністів переймався проблематикою причин та передумов краху іспанського парламентаризму та встановлення диктатури Прімо де Рівери. Найбільш детальний аналіз і аргументовані оцінки у цій сфері дали англо-американські іспаністи С. Пейн, П. Престон, С. Бальфур, А. Сміт, М. Вінсент, К. Росс, К. Еалам [16–24] та іспанські історики Ф. Ромеро Сальвадо, Р. Тамамес, Х. Касальс, А. Ф. Мельчор, Х. Санчес Хіменес, А. Кіроха [25–29]. Саме ці дослідники здійснили неупереджений аналіз іспанської дійсності та диктатури 1923–1930 рр. На відміну від гомогенної радянської історіографії, зарубіжні дослідники постулюють тезу про авторитарний характер диктатури Прімо де Рівери.

Відомо, що авторитарні системи, зазвичай, ініціюються у суспільствах із повільною капіталістичною модернізацією, у яких переважають традиційні докапіталістичні соціальні структури. При цьому сутнісними ознаками авторитаризму є наявність харизматичного лідера, відсутність радикально орієнтованої ідеології та єдиної партії, орієнтація на національні цінності та опора авторитарної влади на традиційні соціальні структури, наявність "обмеженого" плюралізму, перебирання авторитарною владою частково законодавчих функцій та репресії проти тих, хто прагне підірвати стабільність режиму, контрольована ринкова економіка [30, с. 253–255].

Західні дослідники наголошують на тому, що в першій чверті ХХ ст. спостерігалось соціально-економічне та політичне відставання Іспанії від нової капіталістичної Європи. Розвиток громадянського суспільства в країні гальмувався запізною модернізацією, недовершеністю капіталістичного розвитку, переважанням архаїчних соціально-економічних та політичних структур, у зв'язку з чим не сформувався так званий "середній клас", що міг стати носієм та опорою демократичних засад.

У процесі пошуків політичної та соціально-економічної рівноваги в Іспанії виник ідеал "сильної держави" на чолі з харизматичним лідером. У цілому, більшість англо-американських та іспанських істориків погоджуються із радянськими іспаністами в тому, що саме радикалізація іспанського суспільства в післявоєнний період була одним із основних чинників встановлення диктатури. Проте, першочергову увагу при цьому західні науковці звертають не на революційну боротьбу робітничого

класу, а на зростання сепаратизму в Іспанії та пов'язаного із ним анархістського терору. Також не піддається сумніву каталізуюча роль розслідування комісією Пікассо причин поразки 1921 р. під Аннуалом та страх короля і військових перед відповідальністю за ці події [28, с. 401; 31, с. 21].

Практично усі західні дослідники наголошують на авторитаризмі як провідному елементі іспанської політичної культури та психології, що має давні історичні корені. У XIX ст. звичною практикою були встановлення чи демонтаж військовими генералами цивільних урядів шляхом пронусіаменто, тобто військового путчу [23, с. 6; 31, с. 19]. Не варто забувати, що й сам режим Реставрації був продуктом грудневого пронусіаменто 1874 р. Крім того, як стверджують іспанські дослідники Р. Тамамес і Х. Касальс у монографії "Мігель Прімо де Рівера і Орбаньєха", король Альфонсо XIII, стурбований зростанням впливу лівих політичних сил в Іспанії та крахом низки європейських монархій, все частіше озвучував ідею встановлення авторитарної влади [26, с. 172].

Зазначимо, що питання про роль короля у підготовці перевороту є нез'ясованою проблемою, з приводу якої науковці дебатують понині. Радянські дослідники постулювали тезу про те, що монарх перебував у змові з генералами, оскільки вважав диктатуру єдино можливим способом зберегти трон [4, с. 25; 6, с. 91; 7, с. 64].

На думку української дослідниці О. Іваницької, в умовах тотальної кризи король мав два шляхи зберегти трон: здійснити перехід до демократичної плюралістичної монархії з новими конституцією та пріоритетами, або оголосити пронусіаменто і встановити військову диктатуру [13, с. 114]. Проте Альфонсо XIII все ж більше схилився до ідеї встановлення авторитарної влади, а основною мотивацією дій Прімо де Рівери та монарха був страх перед висновками комісії Пікассо, доповідь якої про результати розслідування причин військової катастрофи у Марокко планувалося на 20 вересня 1923 р. [13, с. 114, 118].

Укладачі антології "Іспанські королі" впевнені у тому, що твердження про вирішальну роль короля у перевороті безпідставні, а монарх не ніс жодної відповідальності за путч. Проте Альфонсо XIII, на думку авторів антології, не виключав авторитарної альтернативи як засобу для виходу з кризи та єдино можливого способу відсторонити від влади політиків старого режиму – лібералів і консерваторів, які не могли підтримувати порядок в країні [32, с. 414].

Іспанські ж дослідники дотримуються думки про те, що король був пасивним спостерігачем, але аж ніяк не одним з організаторів заколоту [27, с. 338–339]. Єдине, з чим погоджуються усі без винятку дослідники диктатури, це те, що король знав про підготовку військового путчу, але не попередив його.

Упродовж свого правління Альфонсо XIII традиційно підтримував військових у конфліктних ситуаціях, адже саме армія була опорою монархії. Так, відомий іспаніст Стенлі Пейн при визначенні причин перевороту 1923 р. звертає першочергову увагу на те, що військові традиційно відігравали значну роль в політичному житті Іспанії. Політична й економічна слабкість середнього класу у поєднанні із глибоким розбратом в середовищі політичної еліти і частим залученням військових для підтримки чи навіть заміни цивільної ініціативи спричинили до засилля військових в політиці Іспанії, значно більшою мірою, ніж в інших європейських країнах [16, р. 25]. На думку С.Пейна, прихід до влади Рівери був класичним пронусіаменто. Політичну систему, створену ним, американський науковець відносить до категорії класичних авторитарних політичних режимів і цим заперечує радянську історіографію у тій частині, де стверджується фашистська сутність режиму Прімо де Рівери [18, с. 222]. Авторитетні іспаністи С. Бальфур та П. Престон наголошують на тому, що режим мав більше схожості на диктатуру Салазара в Португалії чи режим Пілсудського в Польщі, аніж на італійський фашистський режим [19, с. 4].

Авторитарний характер режиму підтверджується також відсутністю чітко розробленої ідеології, що закликала б до тотальної перебудови суспільства. Навпаки, Прімо де Рівера орієнтувався на традиційні національні ідейні та моральні цінності іспанського суспільства. Англійський дослідник А. Сміт у своєму "Історичному словнику Іспанії" зазначає, що метою диктатора була модернізація країни зі збереженням традиційних громадських та політичних структур. Ідеологічними ж основами політики стали іспанський націоналізм, корпоративізм та католицизм [21, с. 534].

Західні дослідники також спростовують твердження радянської історіографії про створення диктатором єдиної, добре організованої партії для узурпації усієї державної влади. Спроби Прімо де Рівери створити єдину "надкласову" партію скеровувалися на консолідацію нації. Створений ним у 1924 р. "Патріотичний союз" був не стільки політичною партією, скільки громадською організацією без чіткої структури і конкретної програми. В Іспанії продовжували існувати старі монархічні партії, республіканська та регіональні партії, а члени Іспанської партії соціалістів навіть були членами уряду. В країні спостерігався певний політичний плюралізм, характерний для авторитарних систем [16, с. 31; 26, с. 123–125].

Дослідженнями спростовується теза марксистської історіографії про те, що Прімо де Рівера здійснював жорстоку репресивну політику. Безперечно, слід наголосити на тому, що при

утвердженні авторитарного режиму, закономірним є неминуче обмеження демократичних засад, перебирання авторитарною владою частково законодавчих функцій та репресії проти тих, хто прагнув підірвати стабільність режиму. Упродовж перших десятиліть ХХ ст. в Іспанії, особливо в Каталонії, мав місце анархістський терор, жертвами якого ставали не лише відомі державні діячі та політики, а й пересічні громадяни. Тому першим кроком диктатора стала жорстка політика, скерована на ліквідацію сепаратизму та анархістських терористичних груп. Як справедливо зауважувала англійська дослідниця М. Вінсент у фундаментальній праці "Іспанія 1833–2002. Люди та держава", режим Прімо де Рівери не був "кривавим", хоча відміна конституційних гарантій у поєднанні із милітаризацією адміністрації і суспільства та своєрідною автономією армії надавали йому вигляд репресивного [22, с. 112].

Зарубіжна історіографія спростовує догматичне твердження радянських дослідників про неефективну економічну політику військово-монархічної диктатури. У 20-х рр. ХХ ст. спостерігалось загальносвітове економічне піднесення. В цих умовах Прімо де Рівера відстоював принципи економічного націоналізму, усунення іноземного капіталу та підтримки вітчизняного, активного втручання держави у ринкову економіку. Ним здійснено низку заходів, скерованих на підтримку та розвиток національної промисловості: створено державні монополії, національні концерни, банки, виділялись державні дотації, відроджено вітчизняне кораблебудування тощо [26, с. 127–176; 28, с. 451–455].

Серед дослідників досі тривають дискусії щодо доцільності диктатури, її історичного значення та впливу на подальший розвиток іспанського суспільства. На відміну від догматичного твердження гомогенної радянської історіографії, західні дослідники постулюють як мінімум дві основні точки зору. Частина вчених переконана в тому, що напередодні перевороту коаліційними урядами розроблено широку програму реформ для демократизації і модернізації Іспанії, втіленню якої в життя диктатура завадила. Їхні опоненти натомість стверджують, що диктатура була єдиною можливим шляхом перебороти загальнонаціональну кризу іспанської монархії, що у 1923 р. досягла свого апогею [16, с. 29; 22, с. 105; 24, с. 19; 26, с. 177–178].

Таким чином, проаналізувавши новітню історіографію військово-монархічної диктатури Мігеля Прімо де Рівери в Іспанії, можна заперечити радянську історіографію в тій частині, у якій стверджується фашистська сутність режиму. Це також дозволяє зробити висновок про те, що диктатура Прімо де Рівери має всі ознаки авторитарного політичного режиму, що ініціювався в умовах післявоєнного колапсу старого парламентського ліберального режиму і характеризувався наданням широких виконавчих та законодавчих повноважень главі уряду, обмеженням функцій парламенту та діяльності політичних партій, державним патерналізмом, опорою на традиційні соціальні структури. Проте питання історичного значення диктатури залишається дискусійним та потребує подальших наукових досліджень.

Загалом дослідження цієї теми дало можливість простежити в новому концептуальному полі еволюцію поглядів на суть та наслідки авторитарного режиму Прімо де Рівери в Іспанії, визначити сучасний стан наукової розробки проблеми у вітчизняній і зарубіжній історіографії та окреслити пріоритетні напрямки подальшого наукового пошуку.

Список використаних джерел

1. Фашизм и антидемократические режимы в Европе: начало 20-х годов – 1945 г. – М.: Наука, 1981. – 189 с. 2. Тоталитаризм и антитоталитарные движения в Болгарии, СССР и других странах Восточной Европы (20–80-е годы XX века): Материалы Международной научной конференции (г. Харьков, 21–23 сентября 1993 г.): В 2 т. – Т.1. – Харьков: Изд-во ХГУ, 1994. – 312 с. 3. Пожарская С. П. Франкизм как испанская разновидность фашистской государственности / Пожарская С. П. // Фашизм и антидемократические режимы в Европе. Начало 20-х годов – 1945 г. Сборник статей. – М.: Наука, 1981. – С. 47–63. 4. Испания. 1918 – 1972 гг. // Под ред. И. М. Майского. – М.: Наука, 1975. – 495 с. 5. Гарсиа Хосе. Диктатура Прімо де Ривера / Гарсиа Хосе. – М.: Изд-во АН СССР, 1963. – 367 с. 6. Гарсиа Хосе. Испания XX века / Гарсиа Хосе. – М.: Мысль, 1967. – 486 с. 7. Галан Хосе Мариа. Крушение монархии в Испании (1917–1931 гг.) / Галан Хосе Мариа. – М.: Изд-во социально-экономической литературы, 1959. – 134 с. 8. Пономарева Л. Испанский католицизм XX века / Пономарева Л. – М.: Наука, 1989. – 287 с. 9. Троцкий Л. Д. Испанская революция / Троцкий Л. Д. // Бюлетень опозиции. – 1931. – № 19: Режим доступу: <http://spalex.narod.ru/index.html>. 10. Троцкий Л. Д. Фашизм и лозунги демократии Троцкий Л. Д. // Режим доступу: <http://www.revkom.com/trotskyi.htm>. 11. Тулаев П. Консервативная революция в Испании / Тулаев П. – М., 1994. – 34 с. 12. Политическая история Испании XX века: учебное пособие. / Г. И. Волкова, А. В. Дементьев. – М.: Высшая школа, 2005. – 191 с. 13. Іваницька О. П. Новітня історія Іспанії в жителісах королів. Альфонсо XIII – король парадоксів / Іваницька О. П. – Чернівці: Книги – XXI, 2006. – 232 с. 14. Іваницька О. П. Франко – каудильйо Іспанії / Іваницька О. П. – Вінниця: Книга-Вега, 2002. – 424 с. 15. Іваницька О. П. Типологія та особливості диктатури генерала М. Прімо де Рівери в Іспанії (1923–1930 рр.) в контексті європейських тоталітарно-авторитарних систем / Іваницька О. П. // Вісник Київського міжнародного університету. – К.: КиМУ. – Вип. 3. – 2004. – С. 89–100. 16. Payne Stanley G. El regimen de Franco. 1936–1975 /

Payne Stanley G. – Madrid: Alianza Editorial, 1987. – 682 p. 17. Payne Stanley G. A history of fascism, 1914–1945 / Payne Stanley G. – London and New York: Routledge, 1995. – 613 p. 18. Payne Stanley G. Falanga. Historia del Fascismo español / Payne Stanley G. – Majenne. – 1970. – 345 p. 19. Spain and the Great Powers in the Twentieth Century / Edited by S. Balfour and P. Preston. – London and New York: Routledge, 2002. – 237 p. 20. S. Balfour. The making of an interventionist army, 1898–1923 / S. Balfour / The agony of spanish liberalism: From revolution to dictatorship, 1913–1923 / Ed. by Francisco J. Romero Salvado and Angel Smith. – New York: Palgrave Macmillan, 2010. – 281 p. – P. 255–274. 21. Smith A. Historical Dictionary of Spain / Smith A. – Toronto: The Scarecrow Press, 2009. – 745p. 22. Mary Vincent. Spain 1833–2002. People and State / Mary Vincent. – New York: Oxford University Press Inc., 2007. – 281 p. 23. Chritopfer J. Ross. Spain since 1812 / Chritopfer J. – London: Hodder Education, 2009. – 214 p. 24. Ealham C. Class, Culture and Conflict in Barcelona 1898–1937 / Ealham C. – London and New York: Routledge, 2005. – 249 p. 25. Francisco J. Romero Salvado. Spain 1914–1918: Between war and Revolution / Francisco J. – London: Routledge, 2002. – 237 p. 26. Ramón Tamames, Xavier Casals. Miguel Primo de Rivera y Orbaneja / Ramón Tamames, Xavier Casals. – Barcelona: Cara Cruz, 2004. – 260 p. 27. Almagro Fernandez Melchor. Historia del reinado de Alfonso XIII / Almagro Fernandez Melchor. – Barcelona: Montaner y Simon, S. A., 1977. – 488 p. 28. José Sánchez Jiménez. La España Contemporánea. (1875–1931) / José Sánchez Jiménez. – Madrid, 1991. – 470 p. 29. Alejandro Quiroga. Making Spaniards: Primo de Rivera and the Nationalization of the Masses, 1923–1930 / Alejandro Quiroga. – New York: Palgrave Macmillan, 2007. – 234 p. 30. Іваницька О. П. Авторитарні режими країн Центральної та Східної Європи міжвоєнного періоду: теоретичний аспект / Іваницька О. П. // Перша світова війна та історичні долі народів Центральної та Східної Європи. – Чернівці: Рута, 2000. – С. 252–255. 31. Томас Х. Гражданская война в Испании. 1931–1939 гг. / Томас Х. – М.: Центрполиграф, 2003. – 576 с. 32. Испанские короли. 18 исторических портретов от средних веков до современности. / Под ред. Бернекера В. Л. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1998. – 512 с.

Елена Скопова

ИСТОРИОГРАФИЯ ДИКТАТУРЫ ПРИМО ДЕ РИВЕРЫ В ИСПАНИИ (1923–1930 ГГ).

В статье анализируется советская и зарубежная историческая литература о режиме генерала М. Примо де Риверы в Испании 1923–1930 гг.

Ключевые слова: Испания, историография, Примо де Ривера, диктатура, авторитарный режим.

Olena Skorova

HISTORIOGRAPHY OF DICTATORSHIP OF THE PRIMO DE RIVERA IN SPAIN (1923–1930)

The article analyses the soviet and foreign historical literature about the regime of the general M. Primo de Rivera in Spain 1923–1930.

Key words: Spain, historiography, Primo de Rivera, dictatorship, authoritarian regime.

УДК 94(477)

Олег Полянський

БИТВИ ЗА ІСТОРІЮ УКРАЇНИ: ВІД ПОСТМОДЕРНІСТСЬКИХ ІНТЕРПРЕТАЦІЙ ДО ПРЯМОЇ УКРАЇНОФОБІЇ

У статті аналізуються новітні тенденції в сучасній українській історіографії, зокрема постмодерністські інтерпретації історії України.

Ключові слова: історія України, постмодернізм, полеміка, фальсифікація, українофобія.

Актуальність досліджуваної проблеми ґрунтується на тому, що новітні тенденції розвитку сучасної історіографії є важливим здобутком історичної науки, пов'язані з різновекторними тенденціями розвитку історії України, так і концептуального її бачення є надзвичайно важливим, особливо в умовах сьогодення.

Об'єкт дослідження – історіографічні новітні концепції, пов'язані з інтерпретацією історії України.

Предмет дослідження – тенденції і особливості інтерпретацій розвитку сучасної української історіографії.

Мета дослідження – аналіз інтерпретацій історії України в сучасній історіографії.

Завдання дослідження пов'язані з критичним аналізом сучасних інтерпретацій історії України, їх критично-наслідкового характеру, вивчення джерельної бази, історіографії праць.